

การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 3

Participatory internal supervision of schools under The office
of Chiang Mai Primary Educational Service Area 3

ภัทรภร จินสิทธิ

Pattaraphon Jinasit

กษิณภูมิ มีพรหม

Kasidit Meprom

มหาวิทยาลัยพะเยา

University of Phayao

E-mail: Patta.noinaa@gmail.com

E-mail: Krueins@gmail.com

โทร. 0961538392

Received: 6 April 2025; Revised: 19 April 2025; Accepted: 23 April 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากระบวนการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 3 2) เปรียบเทียบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 3 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 27 คน และครู จำนวน 311 คน รวมทั้งสิ้น 338 คน ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ แบบสอบถาม สถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวและการเปรียบเทียบรายคู่ ผลการวิจัยพบว่าระดับการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา ภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการประเมินและสะท้อนผลการนิเทศ รองลงมา คือ ด้านการดำเนินการนิเทศ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการวางแผนการผลการเปรียบเทียบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 3 ในภาพรวม การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การนิเทศภายใน, การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม, ประถมศึกษา

Abstract

The objectives of this research were: 1) study the level of participatory internal supervision in educational institutions under Chiang Mai Primary Educational Service Area Office 3, and 2) compare participatory internal supervision in these educational institutions classified by school size. The sample consisted of 27 school administrators and 311 teachers, totaling 338 participants, selected through stratified random sampling. Data were collected using questionnaires and analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, one-way analysis of variance (ANOVA), and Scheffe'. The research findings revealed that the overall level of participatory internal supervision in educational institutions was high. When considering individual aspects, the highest mean score was found in the evaluation and reflection of supervision results, followed by the implementation of supervision. The aspect with the lowest mean score was supervision planning. The comparison of participatory internal supervision in educational institutions under Chiang Mai Primary Educational Service Area Office 3, classified by school size, showed overall statistically significant differences at the .05 level.

Keywords: internal supervision, Participatory internal supervision, Primary Education

บทนำ

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นนโยบายสำคัญของประเทศไทยที่มุ่งเน้นการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพัฒนาศักยภาพผู้เรียนให้มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) การนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญที่จะช่วยพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนและส่งเสริมประสิทธิภาพของครู ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาผู้เรียน โดยกระบวนการนิเทศการศึกษาถือเป็นหนึ่งในสามกระบวนการหลักที่นำไปสู่ความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ร่วมกับกระบวนการบริหารและกระบวนการเรียนการสอน การนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาครูโดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในโรงเรียนเพื่อปรับปรุงคุณภาพการศึกษาและการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อผู้เรียน การนิเทศแบบมีส่วนร่วมส่งเสริมให้ทุกคนในองค์กรมีความรู้สึกเป็นเจ้าของและรับผิดชอบร่วมกันในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การนิเทศเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เกี่ยวข้อง ผ่านการช่วยเหลือ แนะนำ เป็นที่ปรึกษา ส่งเสริมสนับสนุน ประสานความร่วมมือ และติดตามดูแลการบริหารงานและการจัดการเรียนรู้ การนิเทศภายในโรงเรียนเป็นกระบวนการเชิงบริหารจัดการทางวิชาการที่มีฐานสำคัญจากความร่วมมือและยึดหลักความเสมอภาคและประชาธิปไตยของบุคลากรในโรงเรียน การนิเทศแบบมีส่วนร่วมมีความสำคัญเนื่องจากช่วยเสริมสร้างความรู้สึกรับผิดชอบและความรับผิดชอบให้กับบุคลากรในสถานศึกษาส่งเสริมการวางแผนและตัดสินใจเกี่ยวกับการนิเทศ ทำให้เกิดความมุ่งมั่นและความตั้งใจในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน (วรลักษณ์ อาจวิชัย, 2565) อย่างไรก็ตามการนิเทศภายในสถานศึกษาในปัจจุบันส่วนใหญ่เป็นการนิเทศแบบบนลงล่าง ขาดการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น ครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา และชุมชน ทำให้การนิเทศไม่ตอบสนองต่อความต้องการที่แท้จริงของครูและนักเรียน นอกจากนี้ การนิเทศภายในมักเป็นการดำเนินการเพียงเพื่อให้ครบตาม

ขั้นตอนที่กำหนด ขาดการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการที่แท้จริง ไม่มีการติดตามผลอย่างต่อเนื่อง และไม่มีการนำผลการนิเทศมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนอย่างเป็นรูปธรรม

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 เป็นหน่วยงานที่ดูแลสถานศึกษาในสังกัดทั้งหมด 153 โรงเรียน ครอบคลุมพื้นที่อำเภอฝาง แม่สาย ไชยปราการ เชียงดาวและเวียงแหง มีความหลากหลายทั้งในด้านบริบทพื้นที่ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพื้นที่สูง และมีความหลากหลายทางวัฒนธรรมและชาติพันธุ์ ทำให้เกิดความท้าทายในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม จากรายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน (O-NET) พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ในหลายโรงเรียนยังต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศ โดยเฉพาะในโรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล นักเรียนยังขาดทักษะในศตวรรษที่ 21 ที่จำเป็น เช่น ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการทำงานร่วมกับผู้อื่น ในด้านผู้เรียน พบว่ามีความแตกต่างกันทั้งในเรื่องพื้นฐานครอบครัว ภาษา และวัฒนธรรม โดยเฉพาะนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีอุปสรรคในการสื่อสารและการเรียนรู้ มีปัญหาการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ ส่งผลให้ไม่สามารถเรียนรู้ในกลุ่มสาระอื่นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ นักเรียนยังมีปัญหาด้านพฤติกรรม การปรับตัวเข้ากับสังคม และมีอัตราการออกกลางคันสูง โดยเฉพาะในระดับมัธยมศึกษา ซึ่งส่วนหนึ่งเกิดจากการจัดการเรียนการสอนที่ไม่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและความต้องการของผู้เรียน อีกทั้งผู้บริหารสถานศึกษามีภาระงานมาก ทั้งงานด้านวิชาการ งานบริหารทั่วไป งานงบประมาณ และงานบุคคล ทำให้ไม่มีเวลาในการนิเทศติดตามการจัดการเรียนการสอนของครูอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ด้วยเหตุนี้ การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการแก้ไขปัญหาและยกระดับคุณภาพการศึกษาในพื้นที่ที่มีความท้าทายและหลากหลายเช่นนี้ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพและสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3, 2566)

จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 3 โดยผลการศึกษาค้นคว้าสามารถนำไปใช้ในการวางแผนงานในการดำเนินการนิเทศภายในเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูให้บรรลุวัตถุประสงค์ มีระบบการนิเทศการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาอย่างชัดเจน ซึ่งนำไปสู่การจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ สมรรถนะ และประสบการณ์ ก้าวทันต่อสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลง

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาระดับการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 3
- 2) เพื่อเปรียบเทียบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 3 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เพื่อศึกษาการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 3

ประชากร คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 205 คน และครูจำนวน 2,456 คน รวม 2,661 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 3 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 3, 2567)

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 27 คน และครู จำนวน 311 คน รวม 338 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 3

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม 2 ตอน ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบ แบบสอบถาม ซึ่งได้แก่ ตำแหน่ง และขนาดสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check List) ตอนที่ 2 สอบ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 3 แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ท (Likert Scales)

- 1) การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีขั้นตอนดังนี้
- 2) ศึกษากรอบแนวคิดจากทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 3) กำหนดกรอบแนวคิดและประเมินกรอบแนวคิดในการวิจัยให้มีความตรงเชิงโครงสร้างและเนื้อหา ระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน
- 4) ออกแบบข้อคำถามตามกรอบแนวคิดการศึกษานิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 3 โดยกำหนดให้แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ
- 5) วิเคราะห์หาความตรงเชิงโครงสร้างและเนื้อหา Item-Objective Congruence (IOC) โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ประเมินเครื่องมือ ผลการตรวจสอบข้อคำถามจำนวน 36 ข้อ พบว่า ทุกข้อคำถามมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไป
- 6) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ เพื่อตรวจสอบหาความเที่ยงโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.98 จึงดำเนินการขอจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ต่อคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา เลขที่โครงการ HREC-UP-HSS 2.2/038/68

การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้การส่งแบบสอบถามในรูปแบบออนไลน์ทางช่องทางอีเมลของแต่ละสถานศึกษา ด้วย QR code Google form ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามคืนจากสถานศึกษาตามช่วงเวลาที่กำหนด ภายใน 30 วัน วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างเสร็จสิ้นเรียบร้อยแล้ว ตรวจสอบความครบถ้วนและความถูกต้องของข้อมูลในแบบสอบถามแล้วนำข้อมูลที่ได้ไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

วิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งได้แก่ ตำแหน่งและขนาดสถานศึกษา ในการแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ วิเคราะห์ผลเป็นค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 3 ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) มาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์น้ำหนัก 5 ระดับ แล้วนำไปวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่า

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย โดยกำหนดเกณฑ์ ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) ดังนี้

ระดับค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก

ระดับค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง

ระดับค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย

ระดับค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การเปรียบเทียบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 3 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ทดสอบด้วย F-test โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) ในการทดสอบโดยการกำหนด ค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 กรณีพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe')

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม ของสถานศึกษา	n = 338		แปลผล	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการวางแผนการนิเทศ	3.96	0.61	มาก	4
2. ด้านการจัดทำเครื่องมือการนิเทศ	4.03	0.70	มาก	3
3. ด้านการดำเนินการนิเทศ	4.28	0.46	มาก	2
4. ด้านการประเมินและสะท้อนผลการนิเทศ	4.41	0.26	มาก	1
รวมเฉลี่ย	4.17	0.35	มาก	

1. ระดับการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 3 ภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.17$ S.D. = 0.35) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการประเมินและสะท้อนผลการนิเทศ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X}=4.41$ S.D. = 0.26) รองลงมาคือ ด้านการดำเนินการนิเทศ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X}=4.28$ S.D. = 0.46) ถัดมา คือ ด้านการจัดทำเครื่องมือการนิเทศ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X}=4.03$ S.D. = 0.70) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการวางแผนการนิเทศ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X}=3.96$ S.D. = 0.61)

2. การเปรียบเทียบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 3 ผลการวิจัย พบว่า

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 3 โดยใช้ค่าสถิติการทดสอบ จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม ของสถานศึกษา		SS	df	MS	F	Sig.
ด้านการวางแผนการ นิเทศ	ระหว่างกลุ่ม	29.161	3	9.720	29.874*	0.000
	ภายในกลุ่ม	108.677	334	0.325		
	รวม	137.838	337			
ด้านการจัดทำเครื่องมือ การนิเทศ	ระหว่างกลุ่ม	34.148	3	11.383	26.635*	0.000
	ภายในกลุ่ม	142.738	334	0.427		
	รวม	176.886	337			
ด้านการดำเนินการนิเทศ	ระหว่างกลุ่ม	8.888	3	2.953	13.039*	0.001
	ภายในกลุ่ม	75.889	334	0.227		
	รวม	74.777	337			
ด้านการประเมินและ สะท้อนผลการนิเทศ	ระหว่างกลุ่ม	1.584	3	0.528	6.293*	0.000
	ภายในกลุ่ม	33.310	334	0.100		
	รวม	34.893	337			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	14.867	3	4.956	42.383*	0.000
	ภายในกลุ่ม	39.054	334	0.117		
	รวม	53.921	337			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 3 ในภาพรวมและรายด้าน 4 ด้าน จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทั้ง 4 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ประกอบด้วย ด้านการวางแผนการนิเทศ ด้านการจัดทำเครื่องมือการนิเทศ ด้านการดำเนินการนิเทศ และด้านการประเมินและสะท้อนผลการนิเทศ จึงได้เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe')

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการเปรียบเทียบระดับการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 3 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ด้านการวางแผนการนิเทศ โดยวิธี Scheffe' (n=338)

ขนาดของสถานศึกษา	$\bar{X}$	สถานศึกษา ขนาดเล็ก (n = 25)	สถานศึกษา ขนาดกลาง (n = 230)	สถานศึกษาขนาด ใหญ่ (n = 69)	สถานศึกษาขนาด ใหญ่พิเศษ (n = 14)
ขนาดเล็ก	4.24	-	.001*	-	-
ขนาดกลาง	3.77	.001*	-	.000*	.000*

ขนาดใหญ่	4.42	-	.000*	-	-
ขนาดใหญ่พิเศษ	4.46	-	.000*	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 เมื่อเปรียบเทียบรายคู่ พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนี้ สถานศึกษาขนาดเล็กมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าสถานศึกษาขนาดกลาง ถัดมาสถานศึกษาขนาดใหญ่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าสถานศึกษาขนาดกลาง และสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าสถานศึกษาขนาดกลาง

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการเปรียบเทียบสภาพการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 3 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ด้านการจัดทำเครื่องมือการนิเทศ โดยวิธี Scheffe' (n=338)

ขนาดของ สถานศึกษา	$\bar{X}$	สถานศึกษา ขนาดเล็ก (n = 25)	สถานศึกษา ขนาดกลาง (n = 230)	สถานศึกษา ขนาดใหญ่ (n = 69)	สถานศึกษาขนาด ใหญ่พิเศษ (n = 14)
ขนาดเล็ก	4.44	-	.000*	-	-
ขนาดกลาง	3.80	.000*	-	.000*	.001*
ขนาดใหญ่	4.49	-	.000*	-	-
ขนาดใหญ่พิเศษ	4.53	-	.001*	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 เมื่อเปรียบเทียบรายคู่ พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนี้ สถานศึกษาขนาดเล็กมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าสถานศึกษาขนาดกลาง ถัดมาสถานศึกษาขนาดใหญ่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าสถานศึกษาขนาดกลาง และสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าสถานศึกษาขนาดกลาง

ตารางที่ 4 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการเปรียบเทียบสภาพการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 3 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ด้านการดำเนินการนิเทศ โดยวิธี Scheffe' (n=338)

ขนาดของ สถานศึกษา	$\bar{X}$	สถานศึกษา ขนาดเล็ก (n = 25)	สถานศึกษา ขนาดกลาง (n = 230)	สถานศึกษาขนาด ใหญ่ (n = 69)	สถานศึกษาขนาดใหญ พิเศษ (n = 14)
ขนาดเล็ก	4.48	-	.021*	-	-
ขนาดกลาง	4.16	.021*	-	.000*	.023*
ขนาดใหญ่	4.50	-	.000*	-	-
ขนาดใหญ่พิเศษ	4.57	-	.023*	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 เมื่อเปรียบเทียบรายคู่ พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนี้ สถานศึกษาขนาดเล็กมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าสถานศึกษาขนาดกลาง ถัดมาสถานศึกษาขนาดใหญ่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าสถานศึกษาขนาดกลาง และสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าสถานศึกษาขนาดกลาง

ตารางที่ 5 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการเปรียบเทียบสภาพการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 3 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ด้านการประเมินและสะท้อนผลการนิเทศ โดยวิธี Scheffe' (n=338)

ขนาดของ สถานศึกษา	$\bar{X}$	สถานศึกษา ขนาดเล็ก (n = 25)	สถานศึกษา ขนาดกลาง (n = 230)	สถานศึกษา ขนาดใหญ่ (n = 69)	สถานศึกษาขนาด ใหญ่พิเศษ (n = 14)
ขนาดเล็ก	4.44	-	-	-	-
ขนาดกลาง	4.36	-	-	014*	-
ขนาดใหญ่	4.50	-	.014*	-	-
ขนาดใหญ่ พิเศษ	4.58	-	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 5 เมื่อเปรียบเทียบรายคู่ พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนี้ สถานศึกษาขนาดใหญ่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าสถานศึกษาขนาดกลาง

อภิปรายผล

การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 3 โดยภาพรวม จากผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวม ได้แก่ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา ด้านการประเมินและสะท้อนผลการนิเทศ ด้านการดำเนินการนิเทศ ด้านการจัดทำเครื่องมือการนิเทศ และด้านการวางแผนการนิเทศ พิจารณารายด้าน ดังนี้

ด้านการประเมินและสะท้อนผลการนิเทศ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด สะท้อนให้เห็นว่าสถานศึกษาให้ความสำคัญกับกระบวนการประเมินและการนำผลการประเมินมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การที่ด้านนี้มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอาจเนื่องมาจากผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศเล็งเห็นความสำคัญของการนำผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการบริหารจัดการองค์กร กระบวนการนี้ไม่เพียงเป็นการตรวจสอบการปฏิบัติงานเท่านั้น แต่ยังเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยให้เกิดการพัฒนายอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน การสะท้อนผลการนิเทศที่มีประสิทธิภาพช่วยสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกันในองค์กร เมื่อบุคลากรได้รับข้อมูลย้อนกลับที่ชัดเจน ตรงประเด็น และอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลเชิงประจักษ์ จะทำให้เกิดความเข้าใจในระดับปัญหาและแนวทางการพัฒนาที่เป็นรูปธรรม นำไปสู่การปรับปรุงการปฏิบัติงานได้อย่างมีทิศทาง ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของวรลักษณ์ อาจวิชัย (2565) ดิศกุล เกษมสวัสดิ์ (2565) สรรเพชญ์ ศิริเกตุ (2563) ที่พบว่าการนิเทศแบบมีส่วนร่วมโดยเฉพาะในด้านการประเมินและสะท้อนผลมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด เมื่อพิจารณาประเด็นย่อยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศสนับสนุนการนิเทศการสอนให้มีประสิทธิภาพ ประเมินและสะท้อนผลปรับปรุงการนิเทศ วิเคราะห์มาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตรเพื่อกำหนดเกณฑ์การประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจตุรงค์ ธนะสีลังกูร (2565) ที่พบว่าการประเมินและสะท้อนผลการนิเทศเป็นขั้นตอนที่ครูและผู้บริหารให้ความสำคัญและมีส่วนร่วมมากที่สุด โดยเฉพาะการสะท้อนคิดหลังการสังเกตการสอนที่ช่วยพัฒนาวิธีการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเป็นรูปธรรม ด้านการดำเนินการนิเทศ มีค่าเฉลี่ยรองลงมา แสดงให้เห็นว่าสถานศึกษาให้

ความสำคัญกับกระบวนการปฏิบัติการนิเทศที่เป็นรูปธรรม มีการดำเนินการอย่างเป็นระบบและมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ด้านการวางแผนการนิเทศ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด แม้จะอยู่ในระดับมากแต่ก็สะท้อนให้เห็นว่าสถานศึกษายังมีข้อจำกัดในการวางแผนการนิเทศอย่างเป็นระบบและมีส่วนร่วม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสถานศึกษาขาดการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากรก่อนดำเนินการนิเทศภายใน และขาดการกำหนดโครงการนิเทศภายในไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีอย่างชัดเจน รวมถึงการขาดการวิเคราะห์ความต้องการแบบองค์รวมและการไม่บูรณาการแผนนิเทศกับแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

ผลจากการเปรียบเทียบสภาพการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 3 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า ผลการวิจัยพบว่าสถานศึกษาที่มีขนาดแตกต่างกันมีระดับการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าขนาดของสถานศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อกระบวนการนิเทศภายใน อาจเนื่องจาก สถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ มีโครงสร้างการบริหารที่ชัดเจน มีบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านจำนวนมาก ทำให้การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมมีความเป็นระบบมากกว่าสถานศึกษาขนาดอื่น มีการกำหนดผู้รับผิดชอบในแต่ละฝ่ายอย่างชัดเจน มีการวางแผนร่วมกันระหว่างผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และครูผู้สอน มีการจัดตั้งคณะกรรมการนิเทศภายในที่มาจากตัวแทนของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ สถานศึกษาขนาดใหญ่ มีลักษณะการนิเทศภายในคล้ายคลึงกับสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ แต่มีขนาดโครงสร้างที่เล็กกว่า ทำให้การสื่อสารและการมีส่วนร่วมมีประสิทธิภาพมากขึ้น บุคลากรมีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในกระบวนการนิเทศมากขึ้น สถานศึกษาขนาดกลาง มีจุดเด่นในด้านความใกล้ชิดระหว่างบุคลากร ทำให้การมีส่วนร่วมในการนิเทศภายในเป็นไปอย่างทั่วถึง ครูทุกคนมีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการนิเทศ มีการรวมกลุ่มกันเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการมากขึ้น แต่อาจมีข้อจำกัดด้านบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ทำให้บางครั้งการนิเทศอาจไม่ครอบคลุมในบางประเด็นที่ต้องอาศัยความเชี่ยวชาญเฉพาะ แต่มีข้อดีคือสามารถติดตามผลการนิเทศได้อย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง สถานศึกษาขนาดเล็ก มีความเป็นกันเองสูง บุคลากรมีความใกล้ชิดกันมาก ทำให้การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมเป็นไปอย่างไม่มีเป็นทางการ มีความยืดหยุ่นสูง สามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบและวิธีการได้ตลอดเวลาตามความเหมาะสม ครูทุกคนมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการนิเทศ แต่มีข้อจำกัดด้านทรัพยากรและงบประมาณ รวมถึงบุคลากรที่มีจำนวนน้อย ทำให้บางครั้งครูมีภาระงานมากจนอาจส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของการนิเทศ นอกจากนี้ ด้วยจำนวนบุคลากรที่น้อยทำให้ขาดความหลากหลายทางความคิดและประสบการณ์ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของน้ำฝน จันทนะ (2566) ที่พบข้อจำกัดด้านเวลาและทรัพยากรในการจัดกระบวนการมีส่วนร่วมในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ โดยครูต้องใช้เวลาเฉลี่ย 35% ของชั่วโมงทำงานในการเข้าร่วมกิจกรรมนิเทศภายใน เทียบกับโรงเรียนขนาดเล็กที่ใช้เพียง 18% อย่างไรก็ตามโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษมีความได้เปรียบด้านความหลากหลายของบุคลากรที่สามารถจัดตั้งทีมนิเทศเฉพาะทางได้

องค์ความรู้ใหม่

การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 3 สามารถสังเคราะห์องค์ความรู้ใหม่ได้ดังนี้

ภาพที่ 1 การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม

การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมต้องออกแบบให้สอดคล้องกับบริบทและขนาดของสถานศึกษา โดยมีหลักการสำคัญคือการสร้างสมดุลระหว่างความเป็นทางการของระบบกับการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงของบุคลากร สถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการสร้างระบบการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพและกระจายความรับผิดชอบให้ทั่วถึง ในขณะกันควรใช้ความเป็นกันเองและความใกล้ชิดเป็นจุดแข็งในการพัฒนากระบวนการนิเทศที่ยืดหยุ่นเพื่อแก้ปัญหาข้อจำกัดด้านทรัพยากร การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมจุดแข็งคือการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียนใกล้เคียง เพื่อแลกเปลี่ยนทรัพยากร ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ ซึ่งจะช่วยยกระดับคุณภาพการนิเทศ นอกจากนี้ การนำเทคโนโลยีและระบบฐานข้อมูลดิจิทัลมาใช้ในการสนับสนุนกระบวนการนิเทศและการติดตามประเมินผลแบบเรียลไทม์ เป็นแนวทางที่สอดคล้องกับการจัดการศึกษายุค 4.0 การบูรณาการแผนการนิเทศเข้ากับแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาเป็นสิ่งที่สำคัญที่ต้องดำเนินการ เพื่อให้การนิเทศเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยต้องมีการบริหารจัดการเวลาอย่างมีประสิทธิภาพ

สรุป

จากการศึกษาระดับการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 พบว่าในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยด้านการประเมินและสะท้อนผลการนิเทศมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือด้านการดำเนินการนิเทศ ด้านการจัดทำเครื่องมือการนิเทศ และด้านการวางแผนการนิเทศมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ทั้งนี้ด้านการประเมินและสะท้อนผลการนิเทศที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดสะท้อนให้เห็นว่าสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการนำผลการประเมินมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะการสนับสนุนการนิเทศการสอนให้มีประสิทธิภาพ การวิเคราะห์มาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตรเพื่อกำหนดเกณฑ์การประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย ขณะที่การวางแผนการนิเทศยังมีข้อจำกัดในการดำเนินการอย่างเป็นระบบและการมีส่วนร่วม เมื่อเปรียบเทียบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่าสถานศึกษาที่มีขนาดแตกต่างกันมีระดับการ

นิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ มีโครงสร้างการบริหารที่ชัดเจนและมีบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านจำนวนมาก ทำให้การนิเทศภายในเป็นระบบมากกว่า สถานศึกษาขนาดใหญ่มีลักษณะการนิเทศภายในคล้ายคลึงกับสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ แต่มีการสื่อสารและการมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น สถานศึกษาขนาดกลางมีจุดเด่นในด้านความใกล้ชิดระหว่างบุคลากรแต่มีข้อจำกัดด้านความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ส่วนสถานศึกษาขนาดเล็กมีความยืดหยุ่นสูงแต่มีข้อจำกัดด้านทรัพยากร งบประมาณ และความหลากหลายทางความคิดและประสบการณ์ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งพบว่าขนาดของสถานศึกษาส่งผลต่อการจัดกระบวนการนิเทศภายในและการมีส่วนร่วมของบุคลากร

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ควรกำหนดนโยบายส่งเสริมการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมที่คำนึงถึงขนาดของสถานศึกษา โดยพัฒนารูปแบบการนิเทศที่ยืดหยุ่นและปรับให้เหมาะสมกับบริบทที่แตกต่างกัน

2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ควรส่งเสริมให้มีการสร้างเครือข่ายการนิเทศระหว่างสถานศึกษาที่มีขนาดแตกต่างกัน เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์และแนวปฏิบัติที่ดี

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาและพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาแต่ละขนาดโดยเฉพาะ เพื่อพัฒนาเป็นต้นแบบสำหรับสถานศึกษาที่มีบริบทใกล้เคียงกันของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 3

2. ศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิผลของรูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมกับรูปแบบการนิเทศแบบอื่นๆ เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมที่สุดในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 3

เอกสารอ้างอิง

- จตุรงค์ ธนะสีลังกูร. (2565) รูปแบบการพัฒนาทักษะการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมด้วยกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ: พหุกรณีศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กในจังหวัดนครราชสีมา. วารสารราชพฤกษ์. 20(2), 69-84.
- ดิศกุล เกษมสวัสดิ์. (2565). การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์. 6(3): 463-476.
- น้ำฝน จันทนะ (2566). การศึกษาบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนในสหวิทยาเขตเสรีไทย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2. วารสารนิติรัฐ. 13-24.
- วรลักษณ์ อาจิวิชัย. (2565). การพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้าง สมรรถนะการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วารสารมจรพุทธปัญญาปริทรรศน์. 8(4), 93-107.

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3. (2566). แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2566-2570. เรียกใช้เมื่อ 30 เมษายน 2567 จาก <https://www.cmarea3.go.th/2567>
- สรรเพชญ ศิริเกตุ. (2563). การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.